

Rozhodování na konci života – EUTANAZIE

Eliška Mrázková

2. LF UK

Začátek i konec života bývá často ovlivněn lékaři a stává se tak i námětem etických diskusí. Lékaři jsou schopni oddálit moment smrti pacienta, je tedy nutné vypořádat se s myšlenkou, že by se tak v některých případech nestávalo a lékař by vědomě od dalšího prodloužení života pacienta upustil. Měl by tedy lékař mít právo svým konáním ukončit pacientův život, jenž pokládá za neplnohodnotný a nehodný žití? A jaké jsou reakce na legalizaci eutanazie?

Klíčová slova: eutanazie, legalizace eutanazie, usmrcení na žádost, eutanazie a medicína

ÚVOD

Eutanazie. Jedno slovo, mnoho názorů. Diskuse o eutanazii přináší více otázek než odpovědí. V této práci jsem se zaměřila na možnost legalizace eutanazie a argumenty, jež legalizaci podporují a naopak. Při psaní jsem zjistila, že tato problematika není jednoduchá, jak se na první pohled zdá. Nelze se tedy jednoznačně přiklonit na stranu zastánců či odpůrců.

POJEM EUTANAZIE

Eutanazie je pojem řecký, překlad zní „dobrá smrt“. Dle Oxford Learner's Dictionaries jde o bezbolestné usmrcení osoby, jež trpí nevléčitelnou nemocí (Oxford University Press, 2021). Podobnou definici vyjádřil ve svém článku D. Černý. Píše, že „Eutanazii v obecné rovině rozumíme úmyslné usmrcení pacienta lékařem, jež je vedeno zájmem o stav pacienta a jeho prospěch.“ (Černý, 2015).

V širším vymezení pojmu eutanazie se ale objevují značné neshody, zejména ohledně projevu vůle nemocného, o vážnosti jeho zdravotního stavu či o provedení samotného usmrcení.

LEGALIZACE EUTANAZIE

Legalizace eutanazie je ve světě horké téma. Většina zemí eutanazii ve svých právních rádech neupravuje, jsou ale i země, ve kterých je přímo zakázána či naopak povolena. Legalizace představuje neustávající konflikt mezi jejími odpůrci a zastánci, díky jejichž argumentacím nelze dát plně za pravdu ani jedné straně. Uvedu několik

argumentů uvažujících o tom, zda by legalizace eutanazie bylo správné rozhodnutí.

ARGUMENTY PRO EUTANAZII

V minulosti na straně příznivců eutanazie stály osobnosti jako Albert Schweitzer či Mahátma Gándhí (Čisarová & Sovová, 2004). Následuje výčet hlavních argumentů pro legalizaci eutanazie.

Jako hlavní důvod legalizace eutanazie se uvádí autonomie člověka, tedy jeho právo na sebeurčení. Dle tvrzení má člověk život ve svých rukou a je na jeho rozhodnutí, jak s ním naloží. Pokud svoboda člověka nezasahuje do svobod druhých, nikdo nemá právo se do jeho rozhodnutí vměšovat. Jde o jedno ze základních lidských práv. To z eutanazie dělá hranici – svoboda člověka končí tam, kde začíná svoboda druhého (Vlčková, 2013, str. 68).

Častý argument pro legalizaci eutanazie je právo na důstojnou smrt. Obecně se právo na důstojnou smrt vykládá jako možnost člověka se svobodně rozhodnout, zda je pro něj život s nevléčitelnou nemocí tak nesnesitelný, že by si místo takové smrti zvolil jiný, důstojnější způsob (Vlčková, 2013, str. 69).

Situace, kdy trpící výslovně žádá o usmrcení, jsou snadno představitelné. Nasnadě je další argument – milosrdenství. Dle T. Hříbka zní shrnutí takto: „Pokud nějaký pacient trpí strašným způsobem a žádá svého lékaře, aby zkrátil jeho utrpení, je morálně přípustné, aby to lékař udělal.“ (Hříbek & Černý, 2018, str. 18). Jedná se tedy o etickou otázku.

Odpíráním eutanazie vážně nemocným dochází k jejich diskriminaci. Zdravý člověk může spáchat sebevraždu beztrestně, bez ohledu na jeho důvody. Trestem není postižen ani když pokus přežije. Nevléčitelně nemocnému, jemuž zdravotní stav neumožňuje vykonat takový čin, je tato možnost upírána. Důvodem je, že člověk, který by sebevraždě napomáhal, by byl obžalován ze spáchání trestného činu vraždy.

Podporou legalizace eutanazie je i fakt, že ji občas lékaři provádějí i přes to, že je v zemi zakázána. Prospěšnějším se zdá být právní úprava daného problému.

ARGUMENTY PROTI EUTANAZII

Argumentů proti legalizaci eutanazie je velmi mnoho. Uvedu jen některé.

Hippokratova přísaha ve svém znění eutanazii odmítá. Jedna část říká, že lékař nepodá nikomu smrtící prostředek, ani kdyby o to byl žádán, a že nikomu neporadí, jak zemřít (WikiSkripta, 2021). Uvedený výrok je brán jako zákaz eutanazie. Studenti lékařských fakult v Česku ale při ukončení studia tuto přísahu neskládají. Skládají sponze – slavnostní, závazné sliby na závěr studia při promoci. Ty z přísahy vycházejí, ale není jasné, k čemu z přísahy se přesně začínající lékaři zavazují (Národní knihovna ČR, 2021). Díky tomu nepovažují Hippokratovu přísahu za pádný argument.

Další argument proti legalizaci je dehumanizace medicíny. Lékaři by navzdory slibu léčit a zachraňovat životy také život ukončovali, což by mohlo poznamenat jejich další výkon povolání (Vlčková, 2013, str. 78).

Proti eutanazii se často používá autonomie lékařů. Ti mají právo rozhodovat se dle vlastního svědomí, nelze je nutit k účasti na usmrcení pacienta. Otázkou tedy je, kdo by eutanazii prováděl (Česká lékařská komora, 1996).

Nejčastější obava je nadužívání či provádění eutanazie v případě, že o ni nemocný nepožádal. V historii byla eutanazie zneužita např. nacisty.

SHRNUTÍ

Uvedené argumenty svědčí o nemožnosti přiklonit se na jednu či druhou stranu, jelikož argumenty obou stran jsou přesvědčivé. Obavy zneužití přetrvávají, neboť se takové případy již objevily. Z mé práce vyplývá, že argumenty proti eutanazii značně převažují. I přes to státy světa postupně eutanazii legalizují či o ní uvažují.

Lze očekávat pokračující diskuse na téma legalizace eutanazie a objevování nových přesvědčivých argumentů jejich zastánců pro vyvrácení rizik spojených s tímto procesem. Řešením situace by bylo nalezení východiska aspoň částečně vyhovujícího oběma stranám.

ZÁVĚR

Mým záměrem bylo přiblížit problematiku eutanazie a ukázat na možnost její legalizace. Práci jsem psala s názorem, že legalizace by byla dobrým krokem, a svůj názor neměním. Argument o autonomii člověka

považuji za nejvýraznější a v dnešní době stále více používaný nejen v medicíně.

Mnozí by se mnou nesouhlasili, převaha záporných argumentů je vysoká. Na celý problém je třeba nahlížet i z lékařského hlediska – podstatou práce lékaře je léčit a zachraňovat životy, ne opak nabízený eutanazií.

Dospěla jsem k závěru, že nalezení vhodného řešení problému, ať už výjimečné povolení eutanazie, nebo právní úprava trestního zákoníku ohledně usmrcení člověka, je možné. Mnou navržená řešení jsou diskutabilní, nejsou však tématem mé práce.

CITOVANÁ LITERATURA

Císařová, D., & Sovová, O. (2004). Trestní právo a zdravotnictví (2. upravené a rozšířené. vyd.). Praha: Orac.

Černý, D. (21. 6 2015). Problém s definicí eutanazie. Načteno z Zdravotnické právo a bioetika: <https://zdravotnickepravo.info/problem-s-definici-eutanazie/>

Česká lékařská komora. (1996). Stavovský předpis č. 10 České lékařské komory: Etický kodex České lékařské komory. Načteno z http://www.lkcr.cz/doc/cms_library/10_sp_c_10_eticky_kodex-100217.pdf

Hříbek, T., & Černý, D. (19. 4 2018). Eutanazie. Načteno z ETIKA EPIDEMIE: <https://www.etikaepidemie.cz/files/ke-stazeni/eutanazie.pdf>

Národní knihovna ČR. (2021). Moderní verze Hippokratovy přísahy. Načteno z Ptejte se knihovny: <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/moderni-verze-hipokratovy-prisahy>

Oxford University Press, O. U. (2021). Euthanasia. Načteno z Oxford Learner's Dictionaries: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/euthanasia?q=euthanasia>

Vlčková, K. (2013). EUTHANASIE. Praha: Právnická fakulta, UNIVERZITA KARLOVA.

WikiSkripta. (10. 2 2021). Hippokratova přísaha. Načteno z WikiSkripta: https://www.wikiskripta.eu/w/Hippokratova_p%C5%99%C3%ADsa
ha